

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ

Úřad ČČK

118 04 Praha 1, Thunovská 18

Informace ČČK z 15.8.2013

ZDRAVOTNÍ PÉČE V NEBEZPEČÍ – DRUHÁ STUDIE MVČK

Poskytování zdravotní péče je jedním z klíčových předpokladů lidské existence a současně jedním z těch, které se během válek či jiných násilností dostávají do ohrožení. Již od dob první z **Ženevských úmluv** přijaté r. 1864 je neodmyslitelnou součástí mezinárodního práva (především mezinárodního humanitárního práva – MHP) jak **ochrana** zdravotníků, zdravotnických zařízení a materiálu, tak ochrana výkonu zdravotnických povinností a právo na přístup ke zdravotní péči bez jakékoli nepříznivé diskriminace. Mezinárodně uznaným ochranným znakem je pro označení zdravotníků a zdravotnických zařízení či materiálu znak **Červeného kříže** (č.půlměsíce, č.krystalu) na bílém poli.

Mezinárodní výbor Červeného kříže¹, vycházející z přání mezinárodního společenství² zahájil v r. 2011 každoroční publikaci studie **Health Care in Danger**, která shrnuje incidenty představující vážná porušení zmíněných základních ustanovení MHP, ke kterým ve světě při ozbrojených konfliktech nebo jiných hromadných násilnostech dochází.

V letošním roce byl publikován její druhý díl³ zahrnující období od ledna do prosince roku **2012**. Za uvedené období prokazatelně zaznamenal MVČK celkem **921** násilných incidentů směřujících proti zdravotníkům, raněným a nemocným či zdravotnickým zařízením. Byly zaznamenány ve **22** zemích světa (jejich seznam je důvěrný), přitom v osmi z nich bylo zaznamenáno 40 a více těchto incidentů. V **15** z uvedených situacích šlo o situaci ozbrojeného konfliktu, ve zbylých **7** o hromadné násilnosti.

Ve většině zaznamenaných incidentů došlo k současnému poškození nebo ohrožení jak osob, tak zařízení a materiálu – např. ozbrojená skupina při vniknutí do nemocnice a jejím plenění představuje současně ohrožení zdravotníků a pacientů.

Násilnými incidenty (útoky) se rozumí použití zbraní, poškození bojovými operacemi – ať již úmyslné či neúmyslné, hrozba použití násilí, odcizení materiálu, zabránění zdravotnického zařízení pro bojové účely, omezení přístupu personálu k raněným a nemocným (vč. obtěžování zbytečnými zdrženými na kontrolních bodech), napadení zdravotníků, jejich zadržení či uvěznění, bránění nemocným a raněným v přístupu k ošetření, neposkytnutí zdravotní péče, napadení nebo ohrožování raněných a nemocných, jejich odvlékání ze zdravotnického zařízení a podobně.

Souhrnně bylo zjištěno:

- + při **519** incidentech (56%) došlo k přímému zasažení celkem **1.007** osob (zdravotníci, pacienti, další přítomní), z toho **150** zemřelo; došlo zde celkem k **1.108** násilným činům nebo hrozbám násilím vůči osobám,

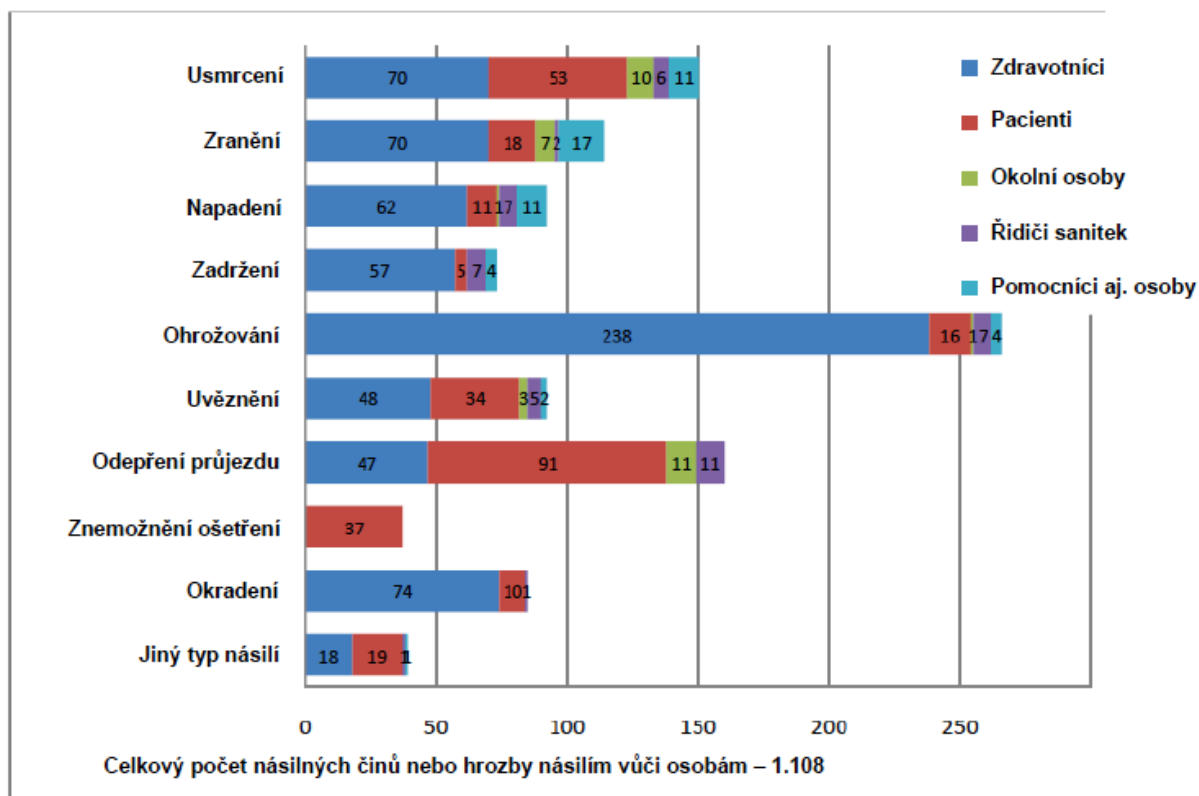
¹ **Mezinárodní výbor Červeného kříže** – ICRC (Ženeva). Neutrální, nestranná a apolitická instituce. Misí MVČK je pomoc a ochrana obětí ozbrojených konfliktů a vnitřních násilností, jakož i prosazování mezinárodního humanitárního práva a dohled nad jeho dodržováním. Je – stejně jako státy či mezinárodní mezivládní organizace – subjektem mezinárodního práva.

² Rezoluce č.5 **Mezinárodní konference ČK&ČP** konané v r.2011 v Ženevě (účastníky Konference jsou státy-smluvní strany Ženevských úmluv (dnes všechny státy světa vyjma Kosova), Mezinárodní výbor Červeného kříže, národní společnosti Červeného kříže (Č.půlměsíce, Davidovy hvězdy) a jejich mezinárodní federace)

³ informaci o první Studii najdete na <http://www.cervenyriz.eu/cz/tz/254.pdf>

- + při **355** incidentech (39%) byla zasažena zdravotnická zařízení (vč. sanitek) aniž by byly zasaženy osoby,
- + při **200** incidentech (22%) byly zasaženy jak osoby, tak zdravotnická zařízení,
- + **47** incidentů (5%) představovalo zákaz nebo omezení přístupu zdravotníků do oblasti, kde se nacházeli nemocní a ranění; počet takto nepřímě zasažených osob nebyl přesně vyčíslen, jednalo se řád tisíců,
- + navíc, v **35** případech nebylo možné vstoupit do oblasti, v níž se nacházeli ranění a nemocní, z důvodů velkého nebezpečí pro zdravotnický personál; nedošlo zde ke konkrétnímu útoku, tento počet tedy není mezi incidenty zahrnut, ovšem i zde mohlo dojít k vážnému snížení dostupnosti zdravotní péče...

Přehled skupin zasažených osob a typů násilných činů nebo hrozby násilím (od usmrcení po okradení či ohrožování) přináší následující graf (okolní osoby zahrnují též příbuzné pacientů):

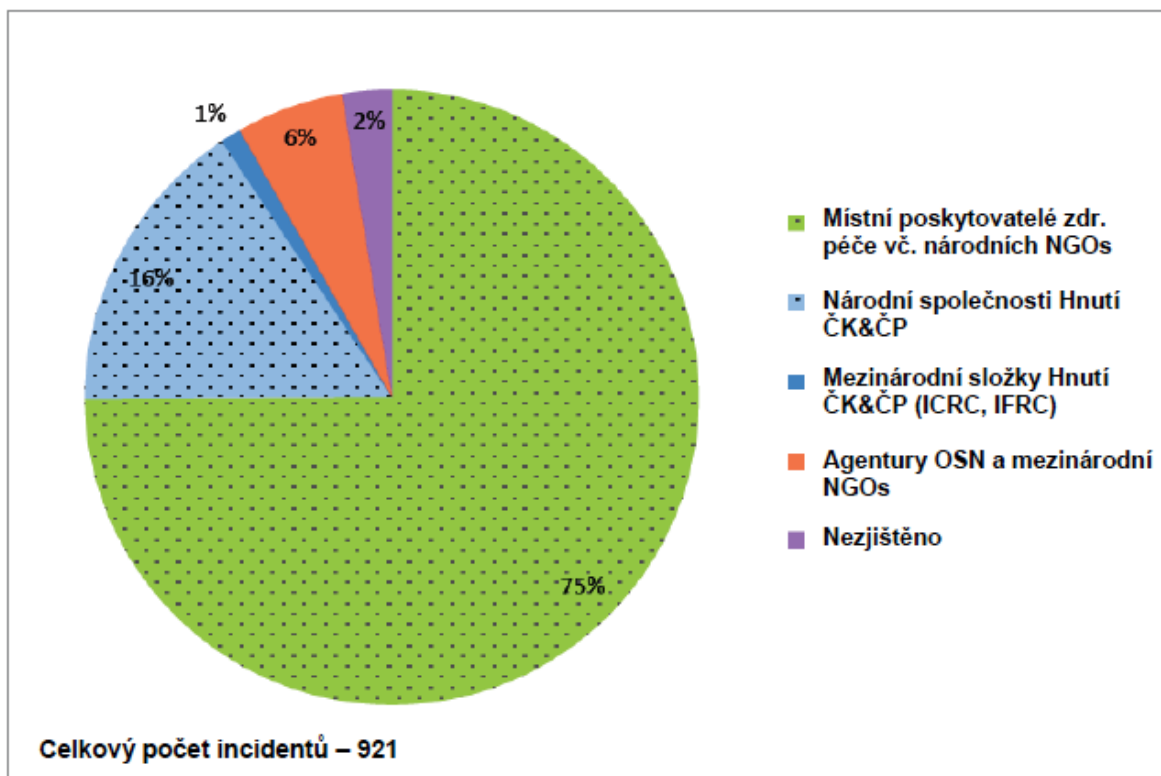

Vyplývá z něj, že plně **dvě třetiny** útoků směřovalo proti zdravotníkům... V **238** případech došlo k hrozbě násilím vůči nim, což je na první pohled méně závažné porušení MHP, ale je nutné si uvědomit, že může vyústit v odchod zdravotnického personálu z dané oblasti a tím k chronické nedostupnosti zdravotní péče.

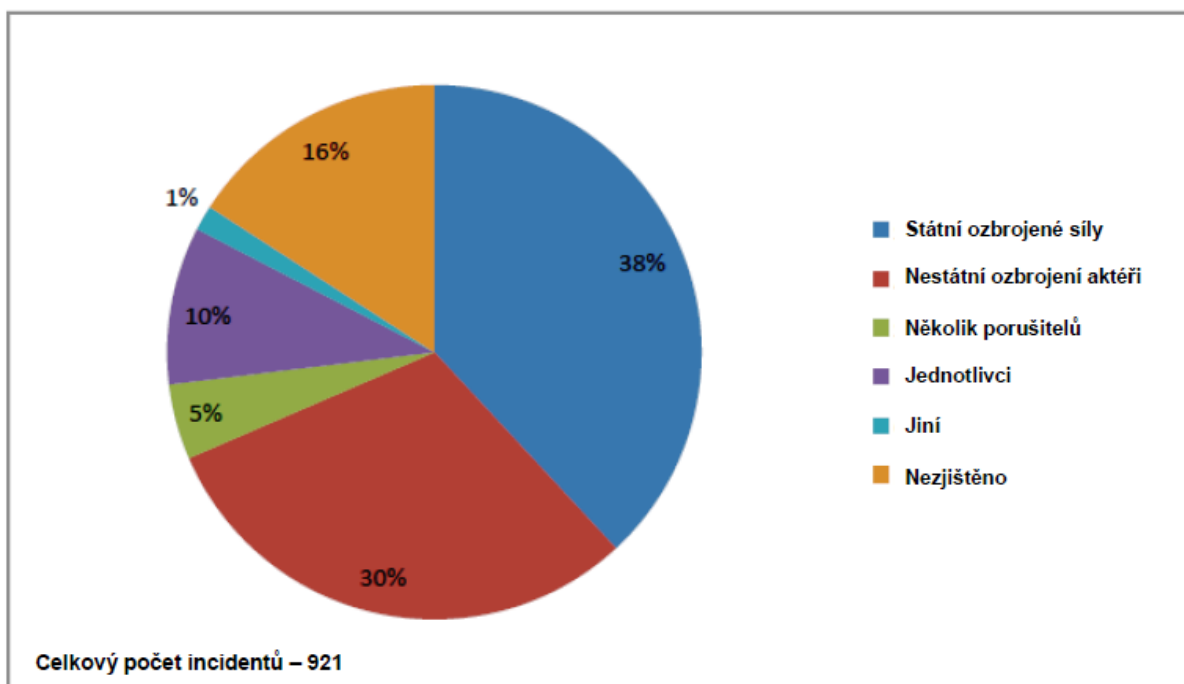
Tyto činy zasáhly **1.007** osob, z nichž **614** (61%) byli zdravotníci, **269** (27%) pacienti, **32** (3%) okolní osoby, **44** (4%) řidiči sanitek a **48** (5%) ostatní osoby.

Prakticky **90%** incidentů zasáhlo národní poskytovatele zdravotní péče, tj. zdravotnických zařízení veřejných, národních společností ČK/ČP a soukromých zařízení.

Podrobnější informaci o tom, jaká byla **příslušnost zasažených zdravotnických zařízení**, obsahuje graf:

Z jakých skupin se rekrutovali **porušitelé MHP** ve sledovaných incidentech, můžeme zjistit z tohoto grafu:

Ve velké většině případů (**68%**) byly porušiteli ozbrojenci, ať již státní ozbrojené sbory nebo nestátní aktéři (milice, bezpečnostní služby, povstalci a guerilová hnutí). V **5%** se na incidentu podílelo několik aktérů a nebylo jasné, komu náleží odpovědnost za porušení MHP.

Dr. Marek Jukl / prezident ČČK